

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันการพัฒนาสังคม การแก้ไขปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิต เสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด การจัดการศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะช่วยแก้ปัญหาความยากจน ยกระดับคุณภาพชีวิต และเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาการศึกษาที่พัฒนาให้โรงเรียนมีคุณภาพที่ดีเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน เพื่อให้การศึกษาของประเทศมีคุณภาพ อย่างไรก็ตาม คุณภาพการศึกษาของไทยในปัจจุบันโดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มวิชาเฉพาะพบว่ายังมีคุณภาพไม่สูงจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติปีการศึกษา 2549 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยร้อยละของผลสัมฤทธิ์ในกลุ่มสาระภาษาไทยได้ร้อยละ 48.26 และกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ได้ร้อยละ 45.05 จะเห็นได้ว่าทั้งสองกลุ่มสาระมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยร้อยละของผลสัมฤทธิ์ในกลุ่มสาระภาษาไทยสูงที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มสาระอื่น ๆ ที่มีการประเมินในระดับชาติ ได้ร้อยละ 48.13 รองลงมาเป็นกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ได้ร้อยละ 34.73 กลุ่มสาระสังคมศึกษาได้ร้อยละ 32.48 กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ได้ร้อยละ 35.24 คะแนนในทุกกลุ่มสาระที่ประเมินมีค่าน้อยกว่าร้อยละ 50 ทั้งหมด (สำนักทดสอบทางการศึกษา : 2550) การพัฒนาการศึกษาในกลุ่มสาระต่าง ๆ หรือวิชาเฉพาะจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาของชาติให้สูงขึ้นได้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ มีคณาจารย์ที่มีศักยภาพ มีความรู้ ประสบการณ์ด้านศึกษาศาสตร์ในระบบการศึกษาทางไกลที่มีการผลิตและพัฒนาคู่มือประจำการ การค้นคว้าวิจัยที่พัฒนาการเรียน การสอนในกลุ่มวิชาเฉพาะได้หลายแขนงวิชา อาทิ ทางด้านปฐมวัยศึกษา ประถมศึกษา ภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ซึ่งนับว่ามีศักยภาพอย่างเพียงพอในการมีส่วนร่วมช่วยพัฒนาการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี

การพัฒนาคู่มือและบุคลากรทางการศึกษาจะช่วยให้สามารถนำความรู้ไปพัฒนาการจัดการเรียน การสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ในระยะที่ผ่านมามีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดความต่อเนื่อง ส่วนใหญ่จะเน้นการฝึกอบรมระยะสั้น ขาดการเสริมความรู้ หรือกระตุ้นความรู้ความสามารถแบบต่อเนื่อง ทำให้การพัฒนาไม่เกิดผลแบบยั่งยืน การพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้การอบรมทางไกลโดยมีการอบรมให้ความรู้และมีสื่อให้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง จะช่วยเพิ่มสมรรถนะให้แก่ครูสามารถนำความรู้และประสบการณ์มาประยุกต์ ในการพัฒนาการจัดการเรียน

การสอนได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ครูได้รับการพัฒนาสมรรถนะและสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอนในวิชาเฉพาะ กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระภาษาไทย กลุ่มสาระสังคมศึกษาและการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยศึกษา

2.2 เพื่อทดลองใช้และประเมินผลการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอนในวิชาเฉพาะ กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระภาษาไทย กลุ่มสาระสังคมศึกษาและการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยศึกษา

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูประกอบด้วย 5 โครงการย่อย ได้แก่

โครงการวิจัย เรื่องที่ 1 การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์

รองศาสตราจารย์ อุษาวดี จันทรสุนธิ

หัวหน้าโครงการ

โครงการวิจัย เรื่องที่ 2 การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์

หัวหน้าโครงการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ประจวบจิตร คำจตุรัส

รองศาสตราจารย์ ดร.นวลจิตต์ เขวกีร์ติพงษ์

โครงการวิจัย เรื่องที่ 3 การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการอ่านคิดวิเคราะห์

รองศาสตราจารย์ วรรณมา บัวเกิด

หัวหน้าโครงการ

รองศาสตราจารย์ ธนรัชฎ ศิริสวัสดิ์

โครงการวิจัย เรื่องที่ 4 การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอนในวิชาสังคมศึกษา

รองศาสตราจารย์ ภณิดา มาประเสริฐ

หัวหน้าโครงการ

รองศาสตราจารย์สุมนทิพย์ บุญสมบัติ

**โครงการวิจัย เรื่องที่ 5 การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการ
เรียนการสอนระดับปฐมวัยศึกษาตามแนวการศึกษาตลอดชีพ**

อาจารย์ ดร.วัฒนา มัคคสมัน หัวหน้าโครงการ

รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หรดาล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรี ผลโยธิน

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาพรณ เอี่ยมสุภามิต

4. หน่วยงานที่จะนำผลงานไปใช้ประโยชน์

1. สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำผลวิจัยไปใช้ประยุกต์ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
2. คณะศึกษาศาสตร์หรือครุศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา สามารถนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์
ในด้านการจัดการเรียนการสอนและการวิจัย และการให้บริการทางวิชาการ
3. กระทรวงศึกษาธิการสามารถนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ในด้านกำหนดนโยบายการพัฒนา
ครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยรูปแบบการฝึกอบรมทางไกล และการมี
ส่วนร่วมระหว่างสถาบันการศึกษาอุดมศึกษาและโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีการดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ มีดังนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลพัฒนาสมรรถนะครู ดังนี้

1. การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการ
เรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์
2. การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการ
เรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์
3. การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการ
เรียนการสอนวิชาภาษาไทย
4. การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการ
เรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา
5. การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการ
เรียนการสอนระดับปฐมวัย

ขั้นตอนนี้มีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาความต้องการจำเป็นในด้านการพัฒนาครู

ศึกษาความต้องการจำเป็นในด้านการพัฒนาครู โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) วิเคราะห์สมรรถนะครูด้านที่ต้องการพัฒนา
- 2) สร้างเครื่องมือสำรวจความต้องการจำเป็นในสมรรถนะครูด้านที่ต้องการพัฒนา
- 3) ประมวลผลและสรุปผล ความต้องการจำเป็นในสมรรถนะครูด้านที่ต้องการพัฒนา เพื่อนำผลมาใช้ในการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลต่อไป

2. การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล

2.1 สื่อหลักประกอบด้วยประมวลสาระ

2.2 สื่อเสริมชุดกิจกรรม และซีดีรอม หรือสื่ออื่น ๆ

3. การตรวจสอบคุณภาพของชุดฝึกอบรมทางไกล ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล มีรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อทดลองใช้ชุดการฝึกอบรมทางไกลในการด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาวิชาเฉพาะ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

1. ชุดการฝึกอบรมทางไกลในการด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาวิชาเฉพาะ
2. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล
3. แบบสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามให้แก่ครูผู้สอน
2. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ครูผู้สอนที่โรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สำหรับคำถามปลายเปิด และข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การสังเคราะห์ชุดฝึกอบรมทางไกล

สังเคราะห์ภาพรวมของการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลของครูและบุคลากรทางการศึกษา ใช้การทำ Focus Group และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

เผยแพร่ผลงานผ่าน Web site

จัดทำ Web site และเผยแพร่ผลงานผ่าน Web site ของสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

การสังเคราะห์ชุดฝึกอบรมทางไกล

สังเคราะห์ภาพรวมของการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลของครูและบุคลากรทางการศึกษา ใช้การทำ Focus Group และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ข้อจำกัดของการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนานวัตกรรมเพื่อให้ครูนำไปใช้กับนักเรียนทำให้มีความจำเป็นในการเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่มีความพร้อมในการนำเครื่องมือไปทดลองใช้จึงไม่ได้มีการสุ่มตัวอย่างจากประชากร

ประโยชน์ ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลที่ได้รับจากการวิจัยก่อให้เกิดประโยชน์ดังต่อไปนี้

วงวิชาการ มีองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับรูปแบบเพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอนในวิชาเฉพาะ กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระภาษาไทย กลุ่มสาระสังคมศึกษาและการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยศึกษา

สถานศึกษา ได้แนวทางในการพัฒนาครูในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอนในวิชาเฉพาะ โดยใช้การอบรมในระบบทางไกล ในกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระภาษาไทย กลุ่มสาระสังคมศึกษาและการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยศึกษา

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาหลักสูตรด้านศึกษาศาสตร์ ทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก เพื่อผลิตบัณฑิตด้านศึกษาศาสตร์ให้มีคุณลักษณะตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นอกจากนี้ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ได้แสดงบทบาทในฐานะสถาบันอุดมศึกษาที่มีส่วนในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาบริการสังคมให้กับประเทศ